

Regional plan for livskraftige lokalsamfunn

Foreløpig bilde. Foto: Esten Skullerud

Innhold

1	Innledning	3
1.1	Planens oppbygning, virkeområde og oppfølging	3
1.2	Hvem gjelder planen for?	3
1.3	Hvordan skal planen følges opp?	3
1.4	Kunnskap- og statistikkgrunnlag	3
2	Utfordringer og muligheter.....	4
2.1	Befolkning og levekår	4
2.2	Utdanning, arbeid og næringsliv	5
2.3	Samfunnsutvikling i Nordland	5
3	Mål for livskraftige lokalsamfunn	7
3.1	Hovedmål: Nordland har trygge og omstillingsdyktige samfunn	7
3.1.1	Delmål: I Nordland vil vi styrke samfunnssikkerhet og beredskap	8
3.1.2	Delmål: I Nordland vil vi styrke samarbeid for å utvikle sterke lokalsamfunn.....	9
3.1.3	Delmål: I Nordland vil vi ha sirkulære løsninger	11
3.1.4	Delmål: I Nordland vil vi kutte 70 % i klimagassutslipp innen 2035	13
3.2	Hovedmål: Nordland har attraktive og inkluderende lokalsamfunn	13
3.2.1	Delmål: I Nordland vil vi at alle kjenner tilhørighet og lever meningsfulle liv	14
3.2.2	Delmål: I Nordland vil vi ha en sterk og mangfoldig frivillighet	17
3.2.3	Delmål: I Nordland vil vi at alle skal ha mulighet til å skape, utøve, oppleve og bidra	18
3.3	Hovedmål: Nordland har en bærekraftig verdiskaping	22
3.3.1	Delmål: I Nordland vil vi styrke og utvikle kompetansen i arbeidslivet	22
3.3.2	Delmål: I Nordland vil vi videreutvikle næringslivet basert på regionale fortrinn	23
4	Vedlegg	26

Forord

Nordland står i en brytningstid. Den sikkerhetspolitiske situasjonen i verden gjør at nordområdenes strategiske betydning øker, både nasjonalt og internasjonalt. Nordland er et knutepunkt og et kraftsenter innen industri, energi, forsvar, beredskap og transport i Nordområdene. Til grunn for dette ligger livskraftige lokalsamfunn med sterke fellesskap, verdiskaping og et rikt kultur- og samfunnsliv.

Nordland fylkesting har gjennom regional planstrategi for Nordland lagt en tydelig retning for utviklingen av fylket. Fylkestinget ønsker en helhetlig og framtidsrettet planlegging som bidrar til klare prioriteringer og felles løsninger. Målet er å ta i bruk hele Nordlands menneskelige og økonomiske potensial, og å se utfordringer og muligheter i sammenheng – på tvers av sektorer, forvaltningsnivå og geografi.

Regional plan for livskraftige lokalsamfunn tar utgangspunkt i de store samfunnsutfordringene vi står overfor. Nordland har attraktive arbeidsplasser og store utviklingsmuligheter, men opplever samtidig befolkningsnedgang. Mange unge flytter ut av fylket, og mange som flytter til blir værende kort tid. Samtidig blir vi flere eldre og færre i yrkesaktiv alder, og vi har mange som står utenfor arbeid- og samfunnsliv. Dette er en samfunnsflope som ikke kan løses med enkelttiltak, men som krever helhetlig tilnærming, langsiktig innsats og forpliktende samarbeid.

Å skape levende lokalsamfunn handler om mer enn vekst. Det handler om å skape verdier på tvers av de ulike bærekraftdimensjonene: miljø, økonomi og sosial bærekraft. Tilhørighet, trygghet, muligheter for arbeid og utdanning, gode tjenester, inkluderende møteplasser og reell medvirkning er viktige faktorer.

Denne planen setter mål som kan stimulere til dialog og samhandling mellom fylkeskommunen, kommunene, regionale myndigheter, næringslivet, frivilligheten og innbyggerne i Nordland. Gjennom samarbeid og tillit skal vi finne løsninger som styrker lokalsamfunnene, reduserer ulikhet og gir nye muligheter i hele fylket.

Vi må legge til rette for at mennesker kan bo, leve og skape framtida si i hele Nordland.

Marianne Dobak Kvænsjø
Fylkesrådsleder

Svein Eggesvik
Fylkesråd for næring

1 Innledning

Livskraftige lokalsamfunn er samfunn som klarer å utvikle seg og tilpasse seg endringer ved å bruke tilgjengelige ressurser. De kjennetegnes av næringsliv i utvikling, gode tjenester, motstandsdyktighet mot naturfare og klimaendringer, og lokalt samhold og engasjement. Folk må ha mulighet til deltakelse i arbeids- og samfunnsliv, en passende bolig, meningsfull fritid og sosiale relasjoner som gir trygghet og livskvalitet i hverdagen.

Regionale planer er et av flere viktige verktøy for å få til ønsket omstilling og samfunnsutvikling. Gjennom regional plan for livskraftige lokalsamfunn settes en felles retning for arbeidet med livskraftige lokalsamfunn i Nordland. Planen fremhever sentrale innsats- og samarbeidsområder som går på tvers av kommunegrenser eller sektorer. Et av formålene med planen er å bidra til bedre samordning mellom ulike aktører i forvaltningen.

Planlegging skal fremme bærekraftig utvikling. Helhetlig planlegging er viktig fordi det skaper sammenhenger, bidrar til mer forutsigbarhet og bedre beslutninger. Valg og beslutninger som tas i arbeidet med livskraftige lokalsamfunn, er avgjørende for å nå nasjonale og internasjonale mål om bærekraftig utvikling.

1.1 Planens oppbygning, virkeområde og oppfølging

Regional plan for livskraftig lokalsamfunn inneholder hovedmål, delmål og strategier. Handlingsprogrammet, med tiltak, konkretiserer hvordan målene i regional plan for livskraftige lokalsamfunn skal oppnås. Det viser både nye og igangsatte tiltak som støtter opp under mål i planen.

Fylkestinget vedtar økonomiplan og årsbudsjett hvert år, og rullering av handlingsprogram og prioriteringer må sees i sammenheng med dette. I oppfølgingen av handlingsprogrammet er det viktig å koordinere og samordne økonomiske og faglige ressurser slik at det skapes synergieffekter. Dette vil også stimulere til utvikling innenfor planens målområder. Aktiv bruk av andre økonomiske ordninger er viktig for å få realisert tiltak. Herunder søkbare ordninger for prosjektmidler nasjonalt, gjennom EUs programmer og Interreg-midler som kan bidra til å realisere tiltak for å nå målene i planen.

1.2 Hvem gjelder planen for?

Regional plan for livskraftige lokalsamfunn gjelder for hele Nordland. Den skal legges til grunn for regionale organers virksomhet, kommunal planlegging og virksomhet og statlig planlegging og virksomhet i regionen, jf. Plan- og bygningslovens § 8-2.

1.3 Hvordan skal planen følges opp?

Den regionale planen følges opp på flere måter. En del av oppfølgingen er gjennomføring av tiltakene i planens handlingsprogram. Målene i planen kan også brukes til å koordinere virkemiddelbruk på tvers av regionale aktører. Fylkeskommunen er ansvarlig for årlig rapportering på handlingsprogrammet til Nordland fylkesting. Ansvarlige aktører for tiltak og samarbeidspartnere for tiltak har ansvar for å bidra til gjennomføring av de aktuelle tiltakene.

Fylkeskommunen skal, som regional planmyndighet, hvert år vurdere om det er behov for å endre handlingsprogrammet. Dette gjøres i dialog med regionale myndigheter og andre samfunnsaktører. Eventuelle justeringer gjøres i fylkeskommunens økonomiplan og årsbudsjett.

1.4 Kunnskap- og statistikkgrunnlag

Det er samlet et omfattende kunnskapsgrunnlag for planen, både gjennom interne prosesser i Nordland fylkeskommune og i dialog med regionale aktører og kommuner. Kunnskapsgrunnlaget baserer seg på eksisterende statistikk. Det er ikke gjort egne kartlegginger eller kunnskapsinnhenting i forbindelse med planarbeidet. Utvalgt

statistikk er visualisert og beskrevet i egne rapporter. Disse følger planen som vedlegg (vedlegg 2,3 og 4). Kapitlet om utfordringer og muligheter i dette dokumentet gjengir utviklingstrekk som er relevante for planarbeidet. I tillegg er det utarbeidet en lenkesamling med rapporter og kunnskap som er brukt i arbeidet med planen (vedlegg 1).

2 Utfordringer og muligheter

Nordland står overfor sammensatte samfunnsutfordringer som krever helhetlige løsninger og langsiktig planlegging. Demografiske og økonomiske endringer, mangel på kompetanse og arbeidskraft, og økende konsekvenser av klimaendringer forsterker behovet for samarbeid på tvers av sektorer og forvaltningsnivå. Omstilling til et lavutslippssamfunn er avgjørende for å redusere klimagassutslipp og sikre livskraftige lokalsamfunn i hele fylket.

Nordland har viktige naturressurser som gir grunnlag for verdiskaping og utvikling både i fylket og nasjonalt. Bærekraftig forvaltning av natur- og kulturmiljøer er grunnleggende for å møte klima- og miljøutfordringer. Fylkets sterke kulturtradisjoner, og natur- og kulturverdier gir muligheter for reiseliv og lokal næringsutvikling med lave utslipp og lokal verdiskaping. Samtidig utgjør befolkningens kompetanse, engasjement og tilhørighet en sentral ressurs i utviklingen av sterke og attraktive lokalsamfunn.

2.1 Befolkning og levekår

Fram mot 2050 vil Nordland få færre barn, unge og personer i arbeidsfør alder, mens antallet eldre øker kraftig. Denne utviklingen påvirker arbeidsmarked, tjenestebehov og samfunnsstruktur.

De siste 20 årene har Nordland hatt perioder med betydelig befolkningsvekst. Flytting er den faktoren som påvirker folketallet i Nordland mest, og det er innvandring som har bidratt til økt folketall. Samtidig er det mange unge voksne som flytter ut, og antall fødsler er historisk lavt. Prognoser viser at innvandringen forventes å avta. Når andelen eldre øker, vil utflyttingen trolig gå ned, ettersom det i hovedsak er unge som flytter.

Nordland har mange besøkende, i tillegg til fastboende. Fastboende er grunnlaget for tjenester og arbeidsliv, mens besøkende gir impulser og inntekter. Dette gjelder særlig innen handel, kultur og reiseliv. Samtidig kan det gi press på tjenester og infrastruktur. Nordland fylkeskommune har bidratt til å utvikle besøksforvaltning som metodikk for å balansere hensyn mellom innbyggere, næringsliv, natur og besøkende. Dette har stort potensiale for videre utvikling.

Som resten av landet, står Nordland overfor utfordringer med sosial ulikhet i helse, psykisk helse og levevaner. Levekårsutfordringer inkluderer flere som bor alene, ulik inntekt og sysselsetting, og varierende tilgang til boliger, aktiviteter og møteplasser. Verdens helseorganisasjon peker på klimaendringer som en stor helseutfordring framover. Økt nedbør, havnivåstigning og ekstremvær påvirker infrastruktur, natur og trygghet – særlig for sårbare grupper.

Psykiske utfordringer, rus og kriminalitet gjør at mange unge ikke klarer å være i jobb, utdanning eller aktivitet. Dette fører til at flere faller utenfor. Kriminalitet blant unge øker i hele landet, og politiet i Nordland melder om mer vold og trusler blant ungdom. Tilgangen på rusmidler øker også, blant annet som følge av økt tilgang gjennom sosiale medier. Sosiale medier har også andre skyggesider. Blant annet knyttet til sosial isolering, endring av døgnrytme, konsekvenser for skole og arbeidsliv, utvikling av ekkokammer og radikalisering. En stor utfordring i arbeidet med psykisk helse, rus og kriminalitet er at hjelpetilbudet er delt mellom mange ulike tjenester. Barnevern, helsesektoren, oppvekstsektoren og justissektoren har alle ansvar, men grensene mellom dem er uklare og det mangler tiltak som henger godt sammen. Dette kan føre til at barn og familier blir sendt mellom tjenester uten at noen gjør en samlet vurdering av deres behov.

Ensomhet og utenforskap kan føre til fraflytting. Varierte tilbud i form av møteplasser og aktiviteter kan bidra til å øke inkludering og fellesskap. Både frivilligheten, kultur-, frivillighets og idrettsorganisasjoner bidrar til dette. Idretts- og friluftsansjoner bidrar aktivt til aktivitet og bedre folkehelse, mens historielag, håndverksorganisasjoner og andre frivillige bidrar til å føre historie og tradisjoner videre til neste generasjon. Kulturorganisasjoner og -aktører spiller en rolle i både folkehelse og demokratisk utvikling. De som deltar i kulturaktiviteter stemmer oftere, engasjerer seg mer

og føler større tilhørighet. Kultur skaper tillit, toleranse og solidaritet, uavhengig av sosiale forskjeller. Kultur og kulturnæringer kan også bidra til grønn omstilling og sosial tilhørighet.

I en kartlegging av regionale aktører i frivilligheten i Nordland i 2025, kom det fram at økonomi, rekruttering og tilgang til egnede og rimelige lokaler, er sentrale utfordringer for frivillige organisasjoner.

2.2 Utdanning, arbeid og næringsliv

En frisk befolkning er grunnleggende for verdiskapingen i Nordland. De fleste har god helse og livskvalitet, men noen grupper er mer utsatt for uhelse enn andre. Omtrent én av ti unge i Nordland står utenfor arbeidsliv eller utdanning, og mange opplever psykiske plager og manglende sosial støtte. Nordland ligger også høyt nasjonalt når det gjelder andelen uføretrygdete.

Tidlig innsats i barnehage og skole er viktig for gode levevaner, mestring og god helse gjennom hele livet. God helse styrker forutsetninger for læring, reduserer risiko for fravær og bidrar til å forebygge frafall senere i utdanningsløpet. Arbeid med grunnleggende ferdigheter, som lesing, skriving og digital kompetanse, gir bedre forutsetninger for å lykkes i utdanningsløpet. Fullføring av videregående opplæring er et viktig grunnlag for senere muligheter og tilhørighet til arbeids- og samfunnsliv.

Nordland har lav arbeidsledighet, noe som er positivt. Samtidig gjør det rekruttering krevende. Det er behov for arbeidskraft med riktig kompetanse for å sikre gode tjenester, utvikling og fortsatt verdiskaping. En aldrende befolkning forsterker utfordringen, men eldre er også en ressurs - både gjennom erfaring, frivillig arbeid og som mentorer. Mange eldre ønsker dessuten å stå lenger i arbeid.

Det er et stort potensial i å gjøre utdanningsløp og arbeidsliv mer inkluderende. Bedre bruk av restarbeidsevne, og bedre inkludering av innvandrere og personer med funksjonsnedsettelse kan gi flere mulighet til å delta i arbeidslivet. Innvandrere har ofte høy utdanning, men møter barrierer inn i arbeidslivet. Mange faller utenfor på grunn av språkbarrierer eller manglende godkjenning av utdanning. Når flere får mulighet til å bidra, styrker det både mangfoldet og innovasjonen i arbeidslivet i Nordland.

Bosetting i Nordland henger tradisjonelt sammen med naturressurser og næringsliv. Sjømat, landbruk, reiseliv og kraftbasert industri har formet lokalsamfunn og er fortsatt viktige arbeidsplasser. I tillegg vokser kulturelle og kreative næringer, og disse har et betydelig potensial for verdiskaping i fylket.

Sjømatnæringen er viktig for både verdiskaping og bosetting i Nordland. I 2024 sto sjømat for over halvparten av all vareeksport i Nordland og skapte verdier for 22 milliarder kroner. Næringen bidrar til matsikkerhet og arbeidsplasser langs hele kysten.

De senere årene har det i økende grad vært fokus på å utvikle reiselivet i tett dialog med lokalsamfunnene som tar imot besøkende. Reiselivet gir arbeidsplasser, styrker lokal økonomi og tjenestetilbud, og bidrar til levende lokalsamfunn.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen i verden gjør forsvar og forsvarsaktivitet stadig viktigere for Nordland og Nord-Norge. I dette bildet er det viktig å bygge robuste verdikjeder som kan støtte opp under denne utviklingen. Her er romindustri, knyttet til blant annet Andøya, sentralt.

2.3 Samfunnsutvikling i Nordland

Den viktigste ressursen i nord er menneskene. Spredt bosetting har en kulturell verdi, og er viktig for sikkerhet og beredskap. Nordområdene og Arktis har stor strategisk betydning for Norge og de allierte. Det er urolige tider der mange typer trusler, alt fra teknologi og cybersikkerhet til klimaendringer, helseberedskap, transport og økt sikkerhetspolitisk spenning, påvirker viktige samfunnsfunksjoner.

Klimaendringene gir allerede merkbare konsekvenser for Nordland: kortere vintre med mindre snø, lengre vekstsesong for landbruket og mer ekstremvær. Dette påvirker hele samfunnet og setter press på infrastruktur, beredskap og naturbaserte næringer. For å møte endringene må samfunnet tilpasse seg det nye klimaet, samtidig som vi må redusere utslipp av klimagasser. I Nordland er de samlede klimagassutslippene på om lag 3 millioner tonn CO₂-ekvivalenter årlig. Transport og industri står for de største utslippene, men hele samfunnet har en viktig rolle i arbeidet med omstillingen til et mer klimatilpasset samfunn med lavere utslipp. Her blir arbeidet med omstilling til sirkulære løsninger, økt gjenbruk, reparasjon, materialgjenvinning og mer effektiv ressursbruk, et viktig virkemiddel. Sirkulær økonomi gir muligheter for nye arbeidsplasser, mer robuste lokalsamfunn og en mer bærekraftig forvaltning av Nordlands natur- og ressursgrunnlag.

Nordland har rike naturressurser, viktige transport- og forsyningslinjer og er i økende grad preget av internasjonal interesse. Stabilitet og samarbeid i nord er avgjørende for å ivareta nasjonale interesser, sikre en bærekraftig utvikling og bevare fred og orden. Desinformasjon og økende polarisering gjør også demokratiet mer sårbart.

35 av 41 kommuner i Nordland regnes som distriktskommuner. Distriktskommuner kan defineres som kommuner med lav sentralitet der det bor få folk på store arealer. Mange kommuner i Nordland har utfordringer i form av lav befolkningsvekst, lav sysselsettingsvekst og ensidig næringsstruktur. Det er verdt å merke seg at fire av bykommunene i Nordland ligger i nest laveste sentralitetsklasse, selv om disse i et nordlandsperspektiv ikke er å betrakte som typiske distriktskommuner.

Mange kommuner i Nordland har lav integrasjon med nabokommuner. 18 av Nordlandskommunene utgjør egne bo- og arbeidsmarkedsregioner. Inndeling av kommuner i bo- og arbeidsmarkedsregioner beskriver hvordan organiseringen av forholdet mellom arbeidssted og bosted gir regioner som fungerer som egne økonomiske systemer. Store avstander gir utfordringer for arbeidsreiser, tjenester og hverdagsliv. Dette krever nye løsninger for transport, digitale tjenester og infrastruktur.

Demografi, klima og økonomi vil påvirke kommuner og regionale aktører framover. Kommunesektorens oppgaver vokser, og mange kommuner sliter med å oppfylle lovpålagte oppgaver på grunn av manglende kompetanse og kapasitet. Ifølge kommunesektorens organisasjon (KS) vil de fleste kommuner fortsatt ha store utfordringer med å oppfylle de lovpålagte oppgavene, selv med bedre økonomiske rammer. Kommunene må balansere drift og utvikling, men utfordringer med tilgang på kompetanse gjør strategisk arbeid vanskelig. God planlegging kan gi bedre ressursstyring og vise behov for ny kompetanse. Nye arbeidsformer som fremmer samarbeid, deling og partnerskap er avgjørende for å møte framtidens utfordringer.

3 Mål for livskraftige lokalsamfunn

Regional plan for livskraftige lokalsamfunn har til formål å bidra til livskraftige lokalsamfunn i Nordland. Målene og arbeidet mot å nå målene i denne planen skal på ulike måter bidra til dette. Det krever testing og implementering av nye løsninger, endring og omstilling, og ikke minst samarbeid om krevende samfunnsflokke.

Planen inneholder hovedmål, delmål, strategier og tiltak. Disse er utarbeidet på bakgrunn av de langsiktige utviklingsmålene i regional planstrategi for Nordland 2024-2028, og formulert i en prosess med involvering fra hele fylket:

- Hovedmålene er formulert i presens, og beskriver en ønsket tilstand for Nordland.
- Delmålene forteller hvordan vi skal oppnå hovedmålet, og strategiene forteller hva vi skal gjøre for å få dette.
- Tiltakene og oppdragene er det som utgjør planens handlingsprogram. De tydeliggjør hvordan vi skal oppnå strategiene og målene. Handlingsprogrammet har et regionalt fokus og angir tiltak som krever samarbeid for å bli løst.

Tabell 1: Oversikt over hoved- og delmål i regional plan for livskraftige lokalsamfunn

Hovedmål	Nordland har trygge og omstillingsdyktige samfunn	Nordland har aktive og inkluderende lokalsamfunn	Nordland har en bærekraftig verdiskaping
Delmål	• I Nordland vil vi styrke samfunnssikkerhet og beredskap. • I Nordland vil vi styrke samarbeid for å utvikle sterke lokalsamfunn. • I Nordland vil vi ha sirkulære løsninger. • I Nordland vil vi kutte 70 % i klimagassutslipp innen 2035.	• I Nordland vil vi at alle kjenner tilhørighet og lever meningsfulle liv. • I Nordland vil vi ha en sterk og mangfoldig frivillighet. • I Nordland vil vi at alle skal ha mulighet til å skape, utøve, oppleve og bidra.	• I Nordland vil vi styrke og utvikle kompetansen i arbeidslivet. • I Nordland vil vi videreutvikle næringslivet basert på regionale fortrinn.

Når begrepet «vi» brukes i planen viser dette til både offentlige aktører, næringsliv og frivillig sektor som kan bidra til å oppnå målene.

3.1 Hovedmål: Nordland har trygge og omstillingsdyktige samfunn

Nordland er et stort fylke, med spredt bosetting og et variert næringsliv. Den økende geopolitiske uroen gjør at nordområdene har fått en større strategisk betydning, og behovet for både sivil og militær beredskap øker. Den viktigste ressursen er menneskene som bor og jobber her. Kompetanse, tilstedeværelse og evnen til samarbeid er sentralt for beredskapen. Lokal kunnskap, tillit og sterke nettverk er viktig for trygghet i lokalsamfunnene. Kulturutveksling, prosjektsamarbeid og kontakt mellom innbyggerne i nordområdene, gir grunnlag for beredskap fordi tillit skaper vilje til å dele informasjon og støtte hverandre i krevende situasjoner. Samtidig fører geopolitisk usikkerhet til nye trusler som desinformasjon, skjult påvirkning, spionasje og sabotasje.

Klimaendringer fører til mer ekstremvær og flere naturhendelser. Dette gjør at infrastruktur, energiløsninger og transport må tilpasses endringene for å bli varige og robuste, samtidig som Nordland fylke bidrar til oppnåelse av nasjonale og internasjonale klimamål. Dette innebærer blant annet å styrke sirkulær økonomi og sikre lokale ringvirkninger.

Levende lokalsamfunn med et sterkt lokaldemokrati, gode velferdstjenester og variert næringsliv gir økt motstandskraft. Dette må bygges gjennom helhetlig og kunnskapsbasert planlegging. Mange kommuner har utfordringer med kapasitet, kompetanse og økonomi, og derfor trengs det samarbeid mellom kommuner, stat, næringsliv og frivillig sektor. Kommunene trenger også målrettet veiledning og bedre samordning fra regionale myndigheter og andre aktører.

3.1.1 Delmål: I Nordland vil vi styrke samfunnssikkerhet og beredskap

Det offentlige, næringslivet, frivilligheten og innbyggerne har alle en viktig rolle beredskapen. Beredskap må med som perspektiv i all planlegging, og ansvaret for totalberedskap må tydeliggjøres i tråd med Totalberedskapsmeldingen (2025). Dette gir et solid grunnlag for effektiv respons og god gjenopprettingsevne etter uønskede hendelser, noe som sikrer trygghet, kontinuitet og robusthet i samfunnet.

Strategi: Utvikle og planlegge for en helhetlig beredskap

Totalberedskapsmeldingen og Nordområdestategien *Norge i Nord* understreker betydningen av egenberedskap, behovet for økt sivilt-militært samarbeid og styrket grenseoverskridende samarbeid i nordområdene. Tverrsektoriell samordning, kompetanseheving, planlegging og øvelser er viktig for å utvikle og planlegge for en helhetlig beredskap i Nordland.

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere
Integrere sjømatnæringen i regional totalberedskap: etablere strukturert samarbeid med fiskeri- og havbruksaktører om forsyningssikkerhet, transportberedskap og mottakskapasitet.	Nordland fylkeskommune	Fiskeri- og havbruksaktører
Oppdatere risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) for Nordland med scenario tilknyttet tilhørighet, identitet og sosiale relasjoner, immaterielle/materielle verdier.	Statsforvalteren i Nordland	Nordland fylkeskommune
Bidra til kompetanseheving, rolleavklaring, veiledning og samarbeid opp mot kommuner med særskilte beredskapsbehov, og med regionale og nasjonale roller i totalberedskapen.	Statsforvalteren i Nordland	Utvalgte kommuner, Nordland fylkeskommune
Holde ett webinar i året og/eller teoretisk øvelse om bruk av geodata i samfunnssikkerhet og beredskap. Beskrivelse: 50 % av Nordlandskommuner skal ha deltatt i perioden. Øke kompetansen om bruken av samfunnssikkerhet- og beredskapsdata.	Plan- og temadatautvalg og basisgeodatautvalg.	Statsforvalteren, Kartverket, etablerte plan- og temadatautvalg og basisgeodatautvalg.
Etablere samarbeid mellom regionalt og kommunalt nivå om bruk av kart og geodata i beredskapshåndtering.	Plan- og temadatautvalg og basisgeodatautvalg.	Statsforvalteren, Kartverket, etablerte plan- og

		temadatautvalg og basisgeodatautvalg.
Utvikle materiell og seminar som kan bidra til økt egenberedskap for barnehager og skoler.	Nordland fylkeskommune	Statskog, barnehager, skoler, friluftsråd i Nordland.

Strategi: Sikre dokumentasjon som ivaretar rettigheter og bevarer lokal identitet og historie

I Nordland er det mange ulike aktører som bidrar til å sikre bevaring og dokumentasjon av kulturminner og dokumenter, og til å formidle lokal identitet og historie. Både arkiv, museum og aktører som jobber med forvaltning av kulturmiljø bidrar til å bevare kunnskap, identitet og historie for nåværende og kommende generasjoner.

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere
Styrke dokumentasjonsforvaltningen som grunnlag for krisehåndtering og rettighetsvern.	Nordland fylkeskommune	Kommuner, organisasjoner, Arkiv i Nordland, politiet, Helse Nord, museer.
Ivareta og utvikle langsiktige løsninger for bevaring av samfunnskritiske immaterielle og fysiske kulturminner etter gjeldende lovverk.	Nordland fylkeskommune	Kommuner, Riksantikvaren, Nasjonalarkivet, Nasjonalbiblioteket (Mo i Rana) og organisasjoner.

Strategi: Bidra til motstandsevne mot desinformasjon og skape økt kildekritisk holdning

Kildekritiske ferdigheter utvikles gjennom utdanning og kulturarbeid, og gjennom å fremme samarbeid og kompetanseheving i skoler, bibliotek, museer og media. I en digital offentlighet der sosiale medier og nettbaserte plattformer er sentrale informasjonskilder, er det særlig viktig å styrke bevisstheten om hvordan desinformasjon og manipulerende innhold påvirker meningsdanning. Økt bruk av kunstig intelligens stiller nye krav til kritisk vurdering av avsendere, kilder og intensjoner. Gjennom økt kompetanse og praktiske ferdigheter i kildekritikk styrkes befolkningens evne til å ta beslutninger basert på pålitelig kunnskap, gjenkjenne feilinformasjon og bruk av digitale ferdigheter og KI-løsninger på en informert, ansvarlig og etisk måte.

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere
Utvikle bibliotek, arkiv og museer i arbeidet med kildekritiske holdninger	Nordland fylkeskommune	Kommuner, folkebibliotek og museer.

3.1.2 Delmål: I Nordland vil vi styrke samarbeid for å utvikle sterke lokalsamfunn

Nordland har spredt bosetting og kommuner med ulike ressurser. Samarbeid, både innad og mellom kommuner og på tvers av regioner, bidrar til å sikre bedre ressursdeling, helhetlig utvikling og mulighet til å dele erfaringer og kompetanse.

Kommunene har ansvar for lokal samfunnsutvikling og er lokal planmyndighet. De er ansvarlig for å utarbeide planer som bidrar til gode og sterke lokalsamfunn. I Nordland opplever mange kommuner stor utskifting av planleggere og samfunnsutviklere. Samtidig blir oppgavene og lovverket mer omfattende og antall målkonflikter øker. Det er derfor behov for mer målrettede samarbeid, og å styrke kommunenes kapasitet til planlegging og utvikling. Dette krever samordning og dialog på et regionalt nivå, og mellom regionale og nasjonale aktører.

Strategi: Styrke interkommunale og regionale samarbeid og tjenestetilbud

Samarbeid i Nord-Norge er viktig for utviklingen i hele landsdelen. Generalistkommuneutvalget peker på at kommunene skal ha et bredt ansvar for tjenester og samfunnsutvikling, uavhengig av demografi, størrelse og geografi. For å ivareta dette ansvaret i Nordland, med små fagmiljøer og store avstander, er økt interkommunale og regionale samarbeid nødvendig for å sikre kvalitet, kompetansedeling og effektiv ressursbruk. Det er derfor behov for å se på løsninger for hvordan Nordland i større grad får til samarbeid og tilbud der det er hensiktsmessig.

Det pågår viktig samarbeid mellom fylkene i Nord-Norge og med regjeringen, blant annet gjennom regionalt nordområdeforum. Samarbeidet nord i Norden har fått økt betydning som følge av endret geopolitisk situasjon, og samarbeidet med Russland er stoppet. I tillegg er Sverige og Finland blitt med i NATO. Samarbeidet i Nord-Norden skal derfor forstekes. Barentssekretariatet er også en del av dette samarbeidet, og skal bidra til å skape bedre samfunn i Nord-Norge gjennom samarbeid i Barentsregionen.

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere
Kartlegge handlingsrom i tildeling av regionale og statlige tilskudd. (Formål: Koordinere tilskudd på tvers av aktører for å styrke prosjekter og satsinger i fylket).	Nordland fylkeskommune	Statsforvalteren i Nordland, Nav
Utvikle samarbeidet i regionalt nordområdeforum.	KDD, Nordland fylkeskommune	Nordland-, Troms- og Finnmark fylkeskommune, KDD, UD og Sametinget.
Arbeide for å etablere en overordnet politisk møteplass for dialog mellom regionalt og nasjonalt nivå i Nord-Norden.	Utenriksdepartementet ansvarlig for prosessen på norsk side. Nordland fylkeskommune bidrar fra Nordland.	Troms og Finnmark fylkeskommuner, med tilsvarende aktører i Nordiske land.
Styrke Barentssekretariatets synlighet i Nordland.	Barentssekretariatet	Nordland fylkeskommune
Delta og bistå inn i interkommunale plansamarbeid.	Nordland fylkeskommune	Distriktssenteret, Statsforvalteren i Nordland

Strategi: Styrke kommunenes planleggings- og utviklingskapasitet

Styrking av kommunenes planleggings- og utviklingskapasitet handler om å sikre ressursbruk, kompetanse og verktøy til å planlegge og gjennomføre oppgaver. Det er flere regionale myndigheter og aktører som er viktige støttespillere i dette arbeidet, blant andre Nordland fylkeskommune, Statsforvalteren i Nordland, Husbanken, Distriktssenteret og kommunesektorens organisasjon (KS).

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere
Samarbeide om folkevalgtopplæring i forkant av hver kommunestyreperiode. (I oppdragsbeskrivelsen: for å styrke kommunen som samfunnsutvikler, tjenesteyter og planmyndighet).	KS	Statsforvalteren i Nordland, Nordland fylkeskommune, Husbanken
Styrke samarbeidet mellom arkiv, bibliotek og museer som felles kunnskaps- og kompetansemiljø i samfunnsutviklingen.	Nordland fylkeskommune	De konsoliderte museene og kommuner
Etablere regional reisemålsledelse for å ivareta Nordland som reisemål.	Nordland fylkeskommune	NordNorsk Reiseliv, reiselivsnæringen, redningstjeneste og frivillighet
Teste ut hvordan følge opp kommunene tettere i deres boligpolitiske arbeid Tiltaksbeskrivelse: jf. Husbankens nye oppdrag i nasjonal nordområdestrategi,	Husbanken	Statsforvalteren i Nordland, Distriktssenteret, Nordland fylkeskommune

3.1.3 Delmål: I Nordland vil vi ha sirkulære løsninger

Sirkulære løsninger bidrar til mer effektiv bruk av ressurser. Reparasjon, ombruk og gjenvinning bidrar til å forlenge levetiden til produkter og forebygge overforbruk. Eksisterende bygningsmasse, infrastruktur og arealer må tas vare på og oppgraderes framfor å bygge nytt. Dette kan bidra til reduserte klimagassutslipp og mer inkluderende lokalsamfunn, men det krever at innbyggere, bedrifter, kommuner, fylkeskommunen og regionale statsetater endrer vaner. I næringsutviklingen bør industrielle symbioser benyttes i større grad. Dette handler om å redusere avfall og utslipp gjennom å dele på ressurser som energi, vann og materialer.

Strategi: Legge til rette for sirkulære verdikjeder og industrielle symbioser

Sirkulære verdikjeder betyr at ressurser og materialer brukes om igjen, repareres, resirkuleres og utnyttes mest mulig gjennom hele livsløpet. Industrielle symbioser er en måte å realisere sirkularitet på gjennom bedre ressursutnyttelse i næringsutvikling.

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere
Følge opp prosjektet Sirkulære Nordland for å utvikle industrielle symbioser.	Nordland fylkeskommune	Innovasjon Norge, forskningsrådet (regionalt partnerskap), aktørene i hubene, innovasjonsøkosystem inkl. kommuner, nasjonalt fagnettverk (missionssatsingen).

Utvikle en koordinert turnéplanlegging av kulturproduksjoner, og fleksibel programmering. (Forklaring til tiltaket: Slik at produksjonen utnyttes bedre og treffer flere publikumsgrupper, og dermed også miljømessig mer bærekraftig).	Nordland fylkeskommune	Institusjoner og kommuner.
--	------------------------	----------------------------

Strategi: Tilrettelegge for gjenbruk og sirkulære valg

Å tilrettelegge for sirkulære valg innebærer å skape rammer og løsninger som gjør det enkelt for aktører å velge alternativer som reduserer klimabelastning og fremmer gjenbruk av ressurser. Ombruk, reparasjon, deling og resirkulering bidrar til at ressurser får lengre levetid og avfall reduseres.

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere
Kartlegge og evaluere etablerte kulturbygg i Nordland for å kunne prioritere virkemidlene hensiktsmessig og etter reelle behov.	Nordland fylkeskommune	Kommuner og organisasjoner.
Kartlegge og ta i bruk bygg som kan benyttes av frivillig sektor og ikke-kommersielle aktører.	Nordland fylkeskommune	Kommuner, museer, næringsliv og frivillighet.
Utvikle løsninger for dokumentasjonsforvaltningen som reduserer fysisk lagring, mer arealeffektiv oppbevaring og som gjør kommunene i stand til å ta i bruk digitale og ressursbesparende arkivløsninger.	Nordland fylkeskommune.	Kommuner, Kommunalt Oppgavefelleskap Arkiv i Nordland (KOAN), privatarkiv.
Formidle gode eksempler på å transformere/restaurere/bygge om, heller enn å bygge nytt. (Beskrivelse: med formål om å løfte verdien av å	Nordland fylkeskommune.	Riksantikvaren, Distriktssenteret, Stiftelsen Design og Arkitektur Norge (DOGA).

transformere/restaurere/bygge om, heller enn å bygge nytt).		
---	--	--

3.1.4 Delmål: I Nordland vil vi kutte 70 % i klimagassutslipp innen 2035

I Nordland er det et mål å redusere direkte klimagassutslipp med 70 % innen 2035, sammenlignet med 2009. Dette er i tråd med det nasjonale målet om å redusere klimagassutslippene med minst 70-75 % i 2035, sammenliknet med 1990. Direkte klimagassutslipp vil si utslipp fra kilder som en virksomhet eier eller styrer. De største utslippskildene i Nordland er prosessindustri, sjøfart, jordbruk og veitrafikk.

For å nå målet må utslipp kuttes raskt og målrettet. Kutt må skje i hele verdikjeden og i både direkte og indirekte utslipp. Smartere innkjøp, bruk av nullutslippskjøretøy, lavkarbonmaterialer og energieffektive løsninger kan bidra til dette. Det er også behov for fornybar energi for å nå målet. Utvikling av fornybar energi må imidlertid balanseres med naturhensyn

Nordland har mange små og mellomstore bedrifter som kan bidra til reduksjon i klimagassutslipp. Disse trenger kunnskap og støtte til omstilling for å møte nye krav fra EU og nasjonale myndigheter. Det er et generelt behov for mer kunnskap om dagens utslipp, hvordan disse fordeler seg og hvilke tiltak som kan bidra til å nå målet. Denne kunnskapen er et viktig grunnlag for arbeidet med klimabudsjett, og kan bidra til prioritering av tiltak.

Strategi: Legge til rette for klimavennlig energiomstilling

For å legge til rette for klimavennlig energiomstilling må det å skapes rammer, infrastruktur og incentiver som gjør det mulig å gå fra fossile energikilder til fornybare og utslippsfrie løsninger. Klimavennlig energiomstilling handler også om å legge til rette for klimavennlige valg for innbyggere og bedrifter.

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere
Bestille analyse av hvor ladeinfrastruktur for nye ladeplasser og infrastruktur burde utvikles i fylket, både på land og tilknyttet sjø.	Nordland fylkeskommune	Kystverket, Kommuner, næringsliv og nettselskap.
Legge til rette for at besøkende i økt grad bruker klimavennlige mobilitetstilbud.	Nordland fylkeskommune	Destinasjonsselskap, NordNorsk Reiseliv, Trøndelag fylkeskommune.

3.2 Hovedmål: Nordland har attraktive og inkluderende lokalsamfunn

Nordland skal være et fylke med aktive og inkluderende lokalsamfunn, der alle kan leve gode og meningsfulle liv. Dette krever systematisk og langsiktig arbeid med folkehelse og samfunnsutvikling som styrker helse, øker deltakelse og forebygger utenforskap. God helse gjør befolkningen bedre forberedt i møte med hverdagsutfordringer, men også større endringer eller kriser. For å lykkes med målet må sosiale forskjeller reduseres og fellesskap styrkes. Idrett, kultur og frivillighet spiller en viktig rolle i dette gjennom å skape aktiviteter og møteplasser som gir mestring, tilhørighet og inkludering i hele fylket.

Nordland er et fylke med en mangfoldig befolkning som bidrar til å ta vare på tradisjoner og til å tilføre nye impulser. Samisk språk, kultur og samfunnsliv er en viktig del av Nordlands historie, og denne skal ivaretas og utvikles. Innvandring tilfører verdifull kompetanse og kultur, og bidrar til å bremse befolkningsnedgang. Inkludering styrkes gjennom språkopplæring, muligheter i arbeidslivet, deltakelse

i samfunnsliv, og møteplasser som skaper fellesskap. I Nordland skal det være rom for å utøve egen kultur og delta i relevante kulturtilbud. Dette bygger kompetanse, gjensidig forståelse og tilhørighet for alle.

3.2.1 Delmål: I Nordland vil vi at alle kjenner tilhørighet og lever meningsfulle liv

Nordland skal være et attraktivt fylke der folk vil og har muligheter til å bo, jobbe og delta i samfunnet. Det innebærer både å ta vare på dagens innbyggere og å inkludere tilflyttere i lokalsamfunnet. Kultur, tradisjoner og felles fortellinger skaper identitet, stolthet og samhørighet både i lokalsamfunn og i fylket. I et stort fylke som Nordland er gode transportløsninger og infrastruktur viktig for å koble folk til tilbud og til hverandre. Tilhørighet styrkes når innbyggerne har tilgang til varierte aktiviteter og gode møteplasser. Natur og friluftsliv gir rom for aktivitet, mestring og sosial kontakt, og godt tilrettelagte uteområder bidrar til møteplasser som bedrer helse og livskvalitet.

Å redusere sosiale forskjeller og forebygge utenforskap, særlig blant barn og unge, er sentralt for å sikre gode oppvekstvilkår. Innvandrere og eldre har også behov for meningsfulle aktiviteter som skaper fellesskap og øker livskvaliteten. Et åpent og inkluderende samfunn gir trygghet og trivsel, og gjør Nordland til et attraktivt sted å bo for alle.

Strategi: Fremme lokal identitet og stolthet gjennom synliggjøring av lokal kultur, kulturarv, historier og tradisjoner

Gjennom synliggjøring av lokal kultur, fortellinger og tradisjoner skapes stolthet og identitet. For å styrke tilhørighet og fellesskap er det viktig å løfte fram det som gjør Nordland unikt. Dette inkluderer språk, kulturmiljø, fartøyvern, lokale historier og fortellinger, og formidling av kultur og kulturarv.

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere
Utvikle arkiv som en del av kulturarven ved å sikre bevaring, tilgjengeliggjøring og formidling av lokal historie og dokumentasjon.	Nordland fylkeskommune	Privatarkiv, næringsliv, organisasjoner.
Gjøre arkivmateriale mer tilgjengelig for innbyggere, næringsliv, skoler og frivillighet.	Nordland fylkeskommune	Kultur- og likestillingsdepartementet, kommuner, privatarkiv.
Styrke utvikling og formidling av nordnorsk litteratur.	Nordland fylkeskommune	Fylkeskommuner, kommuner og bransjeorganisasjoner.
Utforme en veileder og konkrete tiltak for arbeid med og om kunst i offentlige rom, og ivaretagelse av eksisterende kunst i offentlig eie.	Nordland fylkeskommune	
Delta i nasjonalt prosjekt om viking-arv og reiseliv for å utvikle kulturturisme som	Nordland fylkeskommune	Østfold, Vestfold, Rogaland, Møre og Romsdal, Vestland, Trøndelag, Telemark, Innlandet, Agder og Nordland fylkeskommuner,

synliggjør lokal kulturarv og identitet.		Riksantikvaren, Innovasjon Norge, kommuner og museum
Sikre forutsigbare driftstilskudd og investeringsprosjekt for museene.	Nordland fylkeskommune	Kultur- og likestillingsdepartementet, kommuner

Strategi: Styrke inkludering og redusere sosiale forskjeller i befolkningen

Å redusere sosiale forskjeller i befolkningen handler om å jobbe for at alle innbyggere, uavhengig av bakgrunn, økonomi eller bosted, skal ha like muligheter til god helse, utdanning, arbeid og deltakelse i samfunnet. I Nordland er det flere grupper som har økt risiko for å falle utenfor, blant annet personer med lav inntekt, barn i sårbare familier, personer med nedsatt funksjonsevne og personer med psykiske helseutfordringer. Disse gruppene trenger målrettede tiltak som styrker deltakelse, trygghet, kompetanse og sosialt fellesskap. Utdanning, arbeid og ulike aktivitets- og kulturtilbud er viktige virkemidler for å øke inkludering i alle aldre. Frivilligheten har en viktig rolle i å stimulere til samfunnsdeltakelse i Nordland.

Regjeringen etablerte i 2025 et målrettet samfunnsoppdrag for å redusere utenforskap blant barn og unge (0-29 år) betydelig innen 2035. Arbeidet handler om målrettet systemendring, noe som forutsetter større grad av oppmerksomhet rettet mot sammenhenger på tvers av utdanning, helse, mobilitet, fritid, arbeid og inkludering. I Nordland er det etablert en tverrpolitisk satsning med mål om at alle unge skal oppleve tilhørighet og ha like muligheter for å delta i nordlandssamfunnet. Regionale aktører med ansvar på området samarbeider tett, og har etablert et partnerskap for ung inkludering. I dette sitter Nordland fylkeskommune, Statsforvalteren i Nordland, Nav, Helse Nord, Nordlandsforskning, Nord universitet og KS. Intensjonen er å styrke arbeidet med ung inkludering gjennom tett samarbeid om felles utvikling og gjennomføring av kunnskapsbaserte satsninger og tiltak, samt bedre utnyttelse av felles eksisterende ressurser.

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere
Følge opp resultatene fra rapport fra følgeforskning på pilotkommunene i prosjektet "ung inkludering". Beskrivelse: Oppsummere erfaringer, teste ut nye tiltak og skalere opp tiltak som virker.	Nordland fylkeskommune	Kommuner, Distriktssenteret, partnerskap for ung inkludering
Implementere tjenesten Felles Ansvar i hele Nordland. (Beskrivelse: Felles Ansvar skal forebygge rus og kriminalitet blant ungdom).	Jf. Samarbeidsavtale: Nordland fylkeskommune, Statsforvalteren i Nordland og Nordland politidistrikt.	Statsforvalteren i Nordland, Nordland politidistrikt, Salten regionråd og kommuner og interkommunale politiske råd som ønsker å etablere tjenesten.
Stimulere til sosialt entreprenørskap og mer inkludering i bedrifter. (Beskrivelse: For å redusere utenforskap og sosiale forskjeller, samtidig som	Nordland fylkeskommune	Næringsliv, Nav, kommuner.

næringslivet får økt tilgang til arbeidskraft)		
Revidering av kjennetegn for helsefremmende barnehager og skoler	Nordland fylkeskommune	Nasjonalt fylkeskommunalt nettverk for helsefremmende oppvekst, Utdanningsdirektoratet.

Strategi: Styrke møteplasser og arenaer for kunnskap, mangfoldig ytring og demokrati

Å styrke møteplasser og arenaer for kunnskap, mangfoldig ytring og demokrati handler om å legge til rette for åpne, inkluderende og tilgjengelige steder der mennesker kan møtes, lære, dele erfaringer og delta i samfunnslivet. Slike arenaer bidrar til å fremme dialog, kritisk tenkning, forståelse for ulike perspektiver og trygge fellesskap på tvers av bakgrunn og alder.

Møteplasser finnes i både formelle og uformelle arenaer. Bibliotek, kulturhus, museer, frivillige organisasjoner, skoler og digitale plattformer er viktige for inkludering, samfunnsdeltakelse og kunnskapsdeling. Hverdagsarenaer som nærbutikker, kaféer og lokale servicepunkt har også stor betydning som møteplasser, særlig i små lokalsamfunn. I arbeidet med å styrke møteplasser er det imidlertid også viktig å se på faktorer som bidrar til barrierer for deltakelse på fysiske eller digitale møteplasser.

Staten, fylkeskommunen og kommunene har et ansvar for å ivareta samiske interesser i tråd med ILO-konvensjonen. Nordland er forvaltningsområde for samiske språk, og Nordland fylkeskommune har derfor et særskilt ansvar for å styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv. Oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport er sentralt for å sikre tiltak som fremmer likeverd, deltakelse og forsoning.

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere
Bidra til forsoning etter Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport gjennom å fremme og utvikle de fem samiske språk og bidra til å øke tilgangen til samisk litteratur og kilder i Nordland.	Nordland fylkeskommune	
Sikre representativitet i beslutningsprosesser og programmering (etter revidert kulturlov § 2a og stortingsmeldinger).	Nordland fylkeskommune	Kultur- og likestillingsdepartementet, kommuner, kunst og kulturinstitusjoner og det frie feltet.
Styrke arenaer for meningsutveksling, kunnskapsbasert ytring og et mangfold i uttrykk.	Nordland fylkeskommune	Bibliotekene, Fylkesbiblioteket.
Pilotering av metodikk og kurslederkurs for å styrke innbyggernes mulighet til å påvirke lokal	Nordland fylkeskommune	Kommuner, KS, FoU-miljø.

stedsutvikling og økt nærdemokrati.		
Operasjonalisering av retningslinjer for bærekraftige idrettsanlegg.	Nordland fylkeskommune	Kommuner, Nordland idrettskrets.
Videreutvikle museene som gode møteplasser.	Nordland fylkeskommune	Museer, kommuner.
Videreutvikle kompetanseutveksling mellom det offentlige og museumssektoren	Nordland fylkeskommune	Museer, kommuner.
Støtte opp under utvikling av nærbutikker som gode møteplasser.	Nordland fylkeskommune	Merkur-konsulenter, Distriktssenteret, kommuner, næringsliv

3.2.2 Delmål: I Nordland vil vi ha en sterk og mangfoldig frivillighet

En sterk og mangfoldig frivillighet bidrar til trivsel, velferd, demokrati og deltakelse, og kan føre til sosial inkludering og bedre livskvalitet. Mangfold i frivilligheten handler om at organisasjoner inkluderer mennesker med ulike bakgrunn og erfaring, og at alle føler seg velkomne og kan bidra uavhengig av kjønn, etnisitet, alder, funksjonsevne, seksuell orientering eller kulturell bakgrunn. Frivillighet innebærer at folk gir av sin tid og stiller opp uten å få betalt for det. Frivilligheten skaper møteplasser, fellesskap og gir innbyggerne mulighet til å bidra aktivt i samfunnet. Den spiller også en viktig rolle i lokal beredskap.

Strategi: Sikre gode rammevilkår for frivilligheten i Nordland

Gjennom gode rammevilkår kan frivillig sektor i Nordland videreutvikles og styrkes. Ved å samarbeide, kartlegge og ha dialog med frivilligheten vil det offentlige kunne tilrettelegge rammevilkårene for å møte utfordringer. Gode rammevilkår for frivilligheten handler blant annet om økonomisk forutsigbarhet, forenkle søknadsordninger og tilgang til egnede lokaler og utstyr, som gjør at frivilligheten kan ha fokus på aktivitet og møteplasser.

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere
Gjennomgå og evt. revidere tilskuddsordninger med mål om å forenkle søknadsprosedyrer.	Nordland fylkeskommune	
Synliggjøre og bevisstgjøre frivillighetens rolle i lokal samfunnsutvikling.	Nordland fylkeskommune	Kommuner, frivillige organisasjoner, Frivillighet Norge, frivilligsentraler

Videreutvikle en forutsigbar tilskuddsforvaltning til fredete og vernede fartøy.	Nordland fylkeskommune	Verft, Nordnorsk fartøyvernssenter.
--	------------------------	-------------------------------------

Strategi: Veilede og styrke kompetansen til frivillig sektor

Frivillig sektor har behov for både kompetanseheving og veiledning. Kommuner, regionale og statlige aktører kan bidra med opplæring, veiledning og verktøy som gjør frivillige organisasjoner bedre rustet til å drive sitt arbeid. Kompetanse utvikles også gjennom arenaer for dialog, erfaringsutveksling og nettverksbygging. Etablering og videreutvikling av møteplasser gjør at frivillige organisasjoner kan møtes, samarbeide og utveksle erfaringer for å bidra til gode lokalsamfunn. Nettverk og møteplasser kan styrke samhandling, gi inspirasjon og gjøre det lettere å løse felles utfordringer.

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere
Etablere kurs og kompetanseheving tilpasset frivillighetens behov.	Nordland fylkeskommune	Frivillighet Norge, kommuner, frivilligheten i Nordland, frivilligsentraler i Nordland.
Videreutvikle samarbeidet med Frivillighet Norge.	Nordland fylkeskommune	Frivillighet Norge.
Arrangere frivillighetskonferanser i Nordland	Nordland fylkeskommune	Frivillighet Norge, regionale ledd av frivillighet i Nordland, kommuner, frivilligsentraler
Bidra til å sikre fagkompetanse på fartøy og fartøyvern om verneflåten i Nordland.	Nordland fylkeskommune	Kommuner, Troms og Finnmark fylkeskommuner, Nordnorsk fartøyvernssenter, verft, Riksantikvaren.

3.2.3 Delmål: I Nordland vil vi at alle skal ha mulighet til å skape, utøve, oppleve og bidra

I Nordland vil vi at alle skal ha mulighet til å skape, utøve, oppleve og bidra gjennom et mangfoldig kunst- og kulturliv. Dette gir rom for kreativitet, uttrykk og fellesskap. Det styrker lokal identitet, livskvalitet og bærekraft. Når folk deltar i kulturaktiviteter får de nye perspektiver, og det bidrar til toleranse, refleksjon og demokratisk forståelse. Et levende kulturliv har derfor verdi både for den enkelte og for samfunnet.

Kultur har en egenverdi som ligger i selve opplevelsen av konserter, teater, kunst og musikk. Slike opplevelser gir glede, inspirasjon og felles minner. Samtidig kan kultur brukes som et verktøy for andre mål, for eksempel i terapi, for å engasjere ungdom eller for å motvirke utenforskap. Kultur kan også bidra til økonomisk utvikling gjennom kreative næringer, reiselivsopplevelser og nye jobber. Den samfunnsbyggende verdien til kultur handler om at kultur styrker deltakelse, fellesskap, verdier og dialog. Det frivillige kulturlivet er viktig fordi det gir læring, inkludering og muligheter til å møtes og delta.

Gjennom samarbeid og synliggjøring skal kunst- og kulturaktører i Nordland nå ut til flere og kunne delta i internasjonale nettverk. Dette gir både lokal stolthet og kulturell utveksling.

Strategi: Sikre deltakelse og tilgang til profesjonelle kunst- og kulturopplevelser av høy kvalitet

Kunst- og kulturtilbud skal være tilgjengelige i hele fylket og tilpasses både lokale uttrykk og ulike målgrupper, spesielt barn og unge. Slik kan folk delta, skape og oppleve kultur der de bor, noe som styrker identitet og livskvalitet. Ulike grupper må få delta på egne premisser, og det er særlig viktig å sikre deltakelse for dem som står i fare for å falle utenfor. Et mangfoldig og kvalitetsrikt kulturtilbud kan bidra til dette. Det trengs også tilpassede ressurser og virkemidler som støtter utvikling, samarbeid og profesjonalisering i kunst- og kulturfeltet.

Barn og unge skal ha mulighet til å oppleve, skape og uttrykke seg gjennom kunst og kultur i Nordland. Kulturen kan være en inkluderende arena som forebygger utenforskap ved å gi tilhørighet, forståelse og innsikt i viktige samfunnsmessige og menneskelige temaer.

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere
Utforme klare kriterier for tildeling av midler til profesjonell kunst og kultur, slik at ordningene støtter en demokratisk og fri ytringskultur. Kriteriene skal samtidig sikre mangfold i uttrykk, ta hensyn til lokale særpreg, og legge til rette for nyskaping og nye perspektiver – i tråd med formålsparagrafen og § 2a i den reviderte kulturloven.	Nordland fylkeskommune	Kommuner, næringsliv, kunst- og kulturinstitusjoner og organisasjoner, det frie kunstfeltet
Kartlegge barn og unges kulturvaner i Nordland, og tilrettelegge for samtidige og nye former for kulturbruk og -utøvelse.	Nordland fylkeskommune	Kommunene, næringsliv og frivillige organisasjoner.
Etablere ordning for løpende kunnskapsinnhenting av kulturbruk, trender og utvikling i Nordland. Tiltaket innebærer også å sikre oppdatert forskning på kunst- og kulturfeltet i fylket.	Nordland fylkeskommune	KS, Norsk kulturforum (NOKU), institusjoner på kunst- og kulturfeltet, kommuner.
Stimulere museene til å utvikle formidling til, og i dialog med unge.	Nordland fylkeskommune	Museene
Utvikle kulturfaglige tjenester og strukturer som sikrer profesjonelt kunst- og kulturtilbud i hele fylket. Blant annet følge opp tjenestene	Nordland fylkeskommune	Kommunene i Nordland

Scenekunst i Nordland og Distriktsmusikerne etter ekstern evaluering og anbefalinger.		
Prioritere kunnskap om kulturøkonomi, publikumsutvikling og kulturelle og kreative næringer. Bl.a. følge opp ringvirkningsanalyse utført av Telemarksforskning med handlingspunkter.	Nordland fylkeskommune	Innovasjon Norge, kommunene
Bygge en struktur og legge inn virkemidler for at unge kunstnere/aktører kommer tilbake i fylket i kortere og lengre perioder gjennom sine virkeområder.	Nordland fylkeskommune	Kommuner, institusjoner og organisasjoner.

Strategi: Styrke internasjonal synlighet og tilgjengelighet for Nordlands kunst- og kulturvirksomheter

For å styrke synlighet og tilgjengelighet for Nordlands kunst- og kulturvirksomheter er det behov for å videreutvikle påbegynte og nye internasjonale satsninger. I dette arbeidet er det behov for bedre kapasitet, kompetanse og å styrke internasjonalt fellesskap.

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere
Sikre at kulturtilbudene reflekterer vår egen samtid, og at samtidsstemmer innen kunst og kultur er en del av den større offentlige samtalen.	Nordland fylkeskommune	Institusjoner, organisasjoner, kommuner.
Forberede deler av kulturprogrammet av VM 2029 gjennom Musikk i Nordland i Narvik, ved å sikre samarbeid med lokale/nasjonale og internasjonale partnere. Bruke VM i alpint som plattform for profilering av nordnorsk kunst og kultur.	Nordland fylkeskommune	Aktører i feltet, kommuner.
Bruke kulturarvruten Via Querinissima strategisk gjennom å synliggjøre kunst- og kulturarvvirksomheter langs ruten, og å integrere kulturarvsruta i reiselivs- og næringsutvikling.	Nordland fylkeskommune	Aktører i feltet, kommuner.

Etablere samarbeids- og utviklingsprosesser som kobler kunst- og kulturfeltet med regenerativ reiselivsutvikling i fylket	Nordland fylkeskommune	Kommuner, reiselivsaktører, NordNorsk Reiseliv
Følge opp satsingene og investeringene fra Bodø 2024 gjennom Bodø 2024 Legacy AS, styrke internasjonale samarbeid i kultursektoren og legge til rette for økt eksport av regionale kulturelle og kreative næringer.	Nordland fylkeskommune	

Strategi: Sikre at samisk kunst og kulturutøvelse har en naturlig og sterk plass i nordlandssamfunnet.

Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport viser hvordan fornorskingspolitikken har hatt dype konsekvenser for samiske språk, kulturer og uttrykksformer, og understreker betydningen av å styrke og synliggjøre samisk kunst som en del av den videre forsoningsprosessen.

I Nordland er det fem samiske språk og et rikt mangfold av samiske kulturer, der språk og kultur går hånd i hånd. Samisk kunst har et stort potensial, også internasjonalt. De samiske institusjonene utgjør en sentral kulturell infrastruktur.

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere
Videreutvikle samarbeidet med Sametinget rundt de samiske institusjonene.	Nordland fylkeskommune	Sametinget
Øke kunnskapen om samisk kunst, kultur og språk.	Nordland fylkeskommune	Statsforvalteren i Nordland
Lage rom for at samiske kunst og kulturuttrykk får utvikle seg på premissene til de samiske samfunn.	Nordland fylkeskommune	
Bygge strukturer for grenseløse samarbeid og partnerskap i samiske språk- og kulturområder.	Nordland fylkeskommune	

3.3 Hovedmål: Nordland har en bærekraftig verdiskaping

Nordland har mange attraktive arbeidsplasser og gode muligheter for bærekraftig verdiskaping. I flere kommuner skapes det nye jobber, både i offentlig og privat sektor, blant annet innen grønn industri, romindustri og forsvar. Samtidig opplever andre kommuner nedbemanning og nedleggelser. Slike endringer vil fortsette, og både næringsliv og offentlig sektor må være i stand til å omstille seg.

Befolkningen er Nordlands viktigste ressurs. Engasjerte innbyggere skaper levende lokalsamfunn og gjør fylket attraktivt. Deltakelse i arbeid, utdanning og samfunnsliv er grunnleggende både for livskvalitet og utvikling. Når flere er i jobb og utdanning, styrkes verdiskapingen og grunnlaget for sterke lokalsamfunn.

Fullføring av videregående opplæring er sentralt for å dekke kompetansebehov og sikre inkludering. Et tettere samarbeid mellom skoler, kommuner og næringsliv gir bedre overganger mellom utdanning og arbeid. Tidlig innsats, trygge læringsmiljøer og relevant praksis bidrar til at flere fullfører videregående utdanning og får kompetansen arbeidslivet trenger. Livslang læring gjør det lettere å møte endringer i arbeidslivet.

Nordlands naturressurser gir gode muligheter i det grønne skiftet. Grønn næringsutvikling kan skape nye jobber, redusere utslipp og styrke lokalsamfunn. Samtidig må fylket være forberedt på økt usikkerhet knyttet til geopolitikk, teknologi og økonomi. Dette krever samarbeid på tvers av regioner og landegrenser.

For å lykkes med utvikling og innovasjon trengs tett samarbeid mellom offentlig, privat og frivillig sektor, samt sterke koblinger til forskning og kunnskapsmiljøer. Partnerskap og felles satsinger gir bedre løsninger på felles utfordringer. Gjennom smart spesialisering og målrettet samarbeid skal et konkurransedyktig og bærekraftig næringsliv videreutvikles i Nordland. Fylkeskommunen har en viktig rolle i å legge til rette for samhandling og kunnskapsdeling i dette arbeidet. Avklarte roller, oppgaver og ansvarsfordeling mellom ulike aktører i fylket er viktig for å få til et godt samarbeid i og rundt næringslivet.

3.3.1 Delmål: I Nordland vil vi styrke og utvikle kompetansen i arbeidslivet

Å utvikle kompetansen i arbeidslivet er sentralt for et bærekraftig arbeidsliv. Nordland står overfor demografiske og strukturelle utfordringer, med en aldrende befolkning og økende mangel på kvalifisert arbeidskraft i alle sektorer. Samtidig finnes det uforløste ressurser blant personer som står utenfor arbeid eller opplæring. Samfunnet trenger hele befolkningens kompetanse.

Økt gjennomføring av videregående skole, og kontinuerlig læring og kompetanseheving gjennom etter- og videreutdanning er to viktige mål for å styrke og videreutvikle kompetanse. For å få til dette trengs tett samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner, næringsliv og offentlig sektor for å sikre utdanningstilbud som møter faktiske kompetansebehov. Regionale kompetanseforum og etablerte partnerskap er arenaer som kobler utdanning og arbeidsliv, som bidrar til utvikling av praksisnære løsninger som gir lokal rekruttering og verdiskaping.

En frisk og arbeidsfør befolkning er viktig for verdiskaping. At innbyggere i Nordland er i jobb og utdanning, bidrar direkte til verdiskaping. Gjennomføring av videregående opplæring bidrar til at arbeidslivet får tilgang på kompetanse. Fortsatt er det en stor jobb å redusere frafallet i videregående opplæring. Skolefraværet øker helt ned i grunnskolen. Dette er en trend som krever nye løsninger på tvers av myndigheter, fagmiljøer og foresatte. Tettere samarbeid mellom grunnskoler, videregående skoler, kommuner og næringsliv kan skape gode overganger og trygge utdanningsløp.

Samarbeid mellom utdanningsaktører, arbeids- og næringsliv kan bidra til å gi elever relevant praksis, kjennskap til mulige yrker og lokalt næringsliv, og bedre forutsetninger for å delta i et arbeidsliv i rask endring. Dagens ledere møter ungdom og voksne med ulik kompetanse, bakgrunn og erfaring. I den sammenheng er mangfoldledelse relevant. Dette vil si å lede på en måte som verdsetter og bruker ulik kompetanse, bakgrunn og erfaring. Et mer mangfoldig utdannings- og arbeidsliv gir plass til flere, styrker innovasjon og øker Nordlands samlede

kompetanse. Fremtidens vekst i Nordland vil blant annet komme fra samarbeid på tvers av næringer, der ulike perspektiver og kompetanser gir grunnlag for nye løsninger. Mangfold er derfor en nøkkelressurs for innovasjon og utvikling.

Ved å ta i bruk hele befolkningens ressurser, inkludert seniorer, unge uten fullført utdanning og personer utenfor arbeidslivet, styrkes både sosial inkludering og tilgang på arbeidskraft. Dette gir nye muligheter for innovasjon og omstilling, og bidrar til et mer inkluderende, mangfoldig og fremtidsrettet arbeidsliv i Nordland.

Strategi: Sikre at flest mulig kan bidra i arbeids- og samfunnsliv

Å sikre at flest mulig kan bidra i arbeidslivet i Nordland handler om å styrke sammenhengen mellom utdanning, kompetanse og inkludering. Fullført utdanning og tilgang til relevant kompetansepåfyll er en viktig faktor for varig tilknytning til arbeidslivet. Samtidig må flere få en reell mulighet til å delta, uavhengig av bakgrunn, funksjonsevne eller livssituasjon. Tiltak som forebygger sykdom, reduserer frafall og motvirker diskriminering og utenforskap bidrar til et mer mangfoldig arbeidsliv. Muligheter for livslang læring og utvikling av ferdigheter gjør det lettere å tilpasse seg endringer i livssituasjon og på arbeidsplassen. Når flere inkluderes i arbeidslivet, styrkes også deltakelsen i samfunnslivet.

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere
Bygge opp og forsterke trainee- og mentorordninger som gir tilgang til arbeidslivet i Nordland for flere grupper.	Nordland fylkeskommune	Nav, næringsliv, kommuner og arbeidsmarkedsbedrifter.
Koordinere og videreutvikle partnerskap for ung inkludering.	Nordland fylkeskommune	Nav, KS, Nord universitet, Nordlandsforskning, Statsforvalteren i Nordland, Helse Nord.
Kartlegge og formidle kompetansebehov i fylket. (Beskrivelse: Gjennom samarbeid og samordning av aktører i kompetanseforum Nordland, og regionale kompetanseforum for Helgeland, Salten og Nord).	Kompetanseforum Nordland og regionale kompetanseforum	Kompetanseforum: Nordland fylkeskommune, Nav Nordland, Nordland fagskole, KS, NHO, Karriere Nordland, LO, Nord Universitet, UiT, Kompetanseforbundet.

3.3.2 Delmål: I Nordland vil vi videreutvikle næringslivet basert på regionale fortrinn

Næringslivet i Nordland bygger på rike naturressurser, høy kompetanse og en strategisk beliggenhet i nordområdene. Fylket har størst industriomsetning i Nord-Norge, basert på grønn energi, og er ledende innen sjømat. I tillegg har Nordland betydelig produksjon av fornybar energi, romnæring i vekst og attraktive reisemål. Dette gir store utviklingsmuligheter innen kritiske mineraler, romindustri, reiseliv, kreative næringer, bioøkonomi og sirkulærøkonomi,

for å nevne noen. Med sterke industrielle klynger og høy innovasjonsevne kan Nordland bidra både til Norges grønne omstilling og Europas strategiske selvstendighet.

Et konkurransedyktig næringsliv krever bedrifter med høy kvalitet, riktig kompetanse, evne til omstilling og bærekraftige løsninger. Økt satsing på forskning, utvikling og digital teknologi gir nye løsninger med økonomisk, sosial og miljømessig verdi.

Nordland har særskilte fortrinn innen sjømat, kraftforedlende industri, reiseliv og kreative næringer. Sjømatnæringen er avgjørende for kystsamfunnene, og kan styrkes gjennom teknologi og bedre ressursutnyttelse. Kraftforedlende industri har stort potensial, men må møte klimakrav gjennom energieffektivisering og sirkulære løsninger. Reiseliv og kreative næringer bidrar til attraktive lokalsamfunn og verdiskaping med lavere klimaavtrykk.

Nordland har også en sentral rolle innen forsvar og beredskap. Fylket er et nasjonalt og NATO-strategisk tyngdepunkt, med Forsvarets operative hovedkvarter, NATO Combined Air Operations Centre, Kystvaktens hovedkvarter, Evenes flystasjon, Andøya Spaceport og Hovedredningssentralen for Nord-Norge. Dette gir gode muligheter for næringsutvikling og sivil-militært samarbeid, særlig innen forsvars- og romindustri.

Smart spesialisering er en metodikk der regioner tar utgangspunkt i egne styrker for å skape innovasjonsbasert vekst. Metodikken har fått stor utbredelse fordi regionale myndigheter i EU må etablere en smart spesialiseringsstrategi for å få tilgang til ulike finansielle virkemidler. Gjennom smart spesialisering og målrettede samfunnsoppdrag skal Nordland bygge videre på sine styrker og utvikle nye løsninger som gir verdiskaping og arbeidsplasser. Målet er både å styrke eksisterende næringer og å identifisere nye framtidige satsingsområder.

Innovasjon og omstilling foregår hver dag i næringslivet i fylket. Samspill i verdikjeder og innovasjonssystemer er avgjørende. Nordland har over tid bygd sterke innovasjonsmiljøer innen sjømat, grønn industri og reiseliv, og det pågår arbeid for å videreutvikle verdikjeder i fylket basert på disse næringene. Det er også store muligheter innen leverandørutvikling for forsvar og romfart, utvinning av kritiske mineraler og sirkulære verdikjeder. For å realisere potensialet trengs målrettet innsats innen innovasjon, kompetanse og samarbeid mellom næringsliv, forskning, offentlig sektor og forsvarsmiljøer. Et bærekraftig og omstillingsdyktig næringsliv er nødvendig for å møte klimaendringer, demografiske utfordringer og endrede markeder.

Forskning og innovasjon er viktig for fremtidig verdiskaping. Nordland har mange små bedrifter, noen filialer innenfor store internasjonale konsern og store offentlige arbeidsplasser. Dette gjør at virkemidler må tilpasses ulike behov. Tilgang på risikovillig kapital kan være krevende, og offentlige ordninger er i endring, men det finnes også muligheter for finansiering nasjonalt og internasjonalt. Samtidig stiller dagens sikkerhetspolitiske situasjon nye krav til samarbeid og arbeidsformer.

Innovasjonsøkosystemet i Nordland består av samspillet mellom utdannings- og forskningsmiljøer, klynger, inkubatorer, næringshager, bedrifter, investorer og offentlig sektor. Fylkeskommunen har en sentral rolle i å samordne innsatsen og sikre godt samarbeid. Klare roller og ansvar er avgjørende for å utnytte mulighetene i næringslivet.

Ved å kombinere smart spesialisering med sterke innovasjonsmiljøer styrker Nordland både konkurranse- og omstillingsevne, og legger grunnlaget for bærekraftig verdiskaping og nye arbeidsplasser i årene som kommer.

Strategi: Videreutvikle verdikjeder med regionale fortrinn.

Nordland skal videreutvikle sterke verdikjeder som bygger på fylkets ressurser og kompetanse. Gjennom deltakelse i nasjonale samfunnsoppdrag (missions) jobbes det med konkrete prosjekter, blant annet innenfor sirkulær økonomi. Disse prosjektene bidrar til mer effektiv ressursbruk, nye løsninger og økt verdiskaping, særlig innen sjømat og kraftforedlende industri.

For å videreutvikle Nordlands eksportrettede næringer må evnen til å produsere og levere varer og tjenester fra Nordland til internasjonale markeder styrkes og videreutvikles. Eksportrettede næringer i Nordland er eksempelvis

sjømat, industri, mineralnæringen og reiseliv. Sjømatnæringen er sentral for kystsamfunnene i Nordland. Teknologi, digitalisering og bedre utnyttelse av restråstoff skal styrke konkurransekraften og redusere miljøbelastningen. Kraftforedlende industri har også et stort potensial, men videre utvikling krever energiomstilling og mer sirkulære løsninger for å møte klimakrav. Reiseliv og kreative næringer er i vekst og kan, gjennom god besøksforvaltning, bidra til attraktive lokalsamfunn og verdiskaping.

Nordland har også nye næringer er i framvekst, som for eksempel romnæringen på Andøya, leverandører til forsvarssektoren, bioøkonomi og kritiske mineraler. Disse gir muligheter for nye arbeidsplasser og verdikjeder i hele fylket.

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere
Videreutvikle marine næringer gjennom utvikling av kunnskap og teknologi, ansvarlig forvaltning og bærekraftig matproduksjon.	Nordland fylkeskommune	Kommuner, Innovasjon Norge, næringsliv, forskningsmiljø
Oppfølging av nasjonalt samfunnsoppdrag: "Bærekraftig før" og muligheter og utfordringer i Nordland.	Nordland fylkeskommune	Kommuner og næringsliv
Oppfølging av kunnskapsgrunnlag om effekter av fiskekvotereduksjoner i Nordland. Oppfølging av mulighetsstudie i et utvalg fiskeriavhengige kommuner i Nordland (2026).	Nordland fylkeskommune	Kommuner, Innovasjon Norge, næringsliv.
Støtte utviklingen av en helhetlig verdikjede for små satellitter basert på oppskytningskapasiteten på Andøya.	Nordland fylkeskommune	
Oppfølging av Interreg Moving Towards Aerospace.	Nordland fylkeskommune	
Utvikle og spre kunnskap som mobiliserer kommuner, næringsaktører og lokalsamfunn til å ta i bruk regenerativ reiselivsutvikling og helhetlig besøksforvaltning som verktøy for lokal stedsutvikling.	Nordland fylkeskommune	Kommuner, destinasjonsselskap, næringsliv og innbyggere

Strategi: Utvikle innovasjonsøkosystemet ved hjelp av smart spesialisering

For å lykkes med smart spesialisering i Nordland må regionen ha et velfungerende og samordnet innovasjonsøkosystem. Innovasjonsøkosystemet består av samspillet mellom universiteter, forskningsinstitutter, klynger, inkubatorer, bedrifter, investorer og offentlige aktører. Bedrifter og offentlig sektor i fylket trenger tilgang til relevant kompetanse, forskning, kapital og utviklingsmiljøer for å kunne innovere og utvikle seg. For å videreutvikle

næringslivet i Nordland, må regionale ressurser, kompetanser og aktører mobiliseres. Samtidig må nye næringsområder identifiseres og videreutvikles basert på eksisterende styrker og fortrinn.

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartnere
Øke samarbeidet og koordinering på tvers av ulike aktører i innovasjonsøkosystemet.	Nordland fylkeskommune.	Innovasjon Norge, inkubatorer og næringshager i Nordland, Forskningsrådet.
Utvikle, spre og forankre samarbeid om missions regionalt.	Nordland fylkeskommune	Innovasjon Norge, Siva, Forskningsrådet.
Utvikle og bruke regenerative prinsipper for å løse samfunnsfloker, styrke ressursgrunnlag og legge til rette for et fremtidsrettet næringsliv.	Nordland fylkeskommune	FoU-aktører, kommuner
Styrke FoU-aktivitet for å fremme økt konkurransekraft. (tiltak for å få flere bedrifter for å bruke forskning i sitt innovasjonsarbeid).	Nordland fylkeskommune	FoU-aktører og næringsliv
Sikre tilgang til digital infrastruktur av god kvalitet til innbyggere og næringsliv i hele Nordland.	Nordland fylkeskommune	Kommuner og næringsaktører

4 Vedlegg

1. Lenker kunnskapsgrunnlag regional plan for livskraftige lokalsamfunn
2. Kunnskapsgrunnlag befolkning_helse_levekår
3. Kunnskapsgrunnlag utdanning_arbeid_næringsliv
4. Kunnskapsgrunnlag arealbruk_planlegging
5. Planbeskrivelse for regional plan for livskraftige lokalsamfunn